

зерна з колосу (понад 2,1 г) та кількістю зерен з колоса (більше 50 шт.) – IU058453, IU058459, IU058503, IU058452 (США), IU058443, IU050141 (Туреччина); підвищеною озерненістю (41-45 шт.) та масою 1000 насінин (більше 46,5 г) – IU058462 (Туреччина), IU058496 (США); високою продуктивною кущистістю (більше 3,5 шт.) та стійкістю до вилягання (8-9 балів) – IU058456, IU058458, IU058459, IU058484, IU058494, IU058498 (США); великою масою зерна з колосу (понад 2,8 г), кількістю зерен з колоса (понад 51,3 шт.), продуктивністю з рослини (понад 3,2 г) та стійкістю на рівні 8-9 балів до борошнистої роси – IU058443, IU050141 (Туреччина), IU058453 (США); індивідуальною стійкістю до збудника борошнистої роси (8-9 балів) – IU058492, IU058497, IU058457 (США), IU058451 (Мексика), IU058443, IU058444 (Туреччина).

Особливу цінність для селекції становлять зразки з комплексом важливих господарських ознак. Оцінка географічно віддалених сортозразків озимої пшениці із розсадника 18TH FAWWON-SA виявила ряд генотипів, що поєднали в собі високу продуктивність, зимостійкість та стійкість до грибних хвороб: IU058453 (США), IU058443, IU050141 (Туреччина). Вищезазначені зразки заслуговують додаткового вивчення, після чого можуть бути використані як цінний вихідний матеріал в подальшій селекційній роботі.

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОЗИМОЇ ВИКИ – ЦІННОЇ КОРМОВОЇ КУЛЬТУРИ

І.В.Колісник, кандидат сільськогосподарських наук,

О.П.Калашнік, мол. наук. співробітник

*Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
ім. М.І.Вавилова Інституту свинарства і агропромислового
виробництва НААН*

А.В.Колісник, кандидат біологічних наук

С.М. Доценко, студентка

Полтавська державна аграрна академія

Одним з дієвих заходів підвищення вмісту білку в кормах є впровадження в виробництво однорічних бобових трав, зокрема вики озимої. Ця культура дає можливість отримувати найбільш ранній високобілковий зелений корм, добре забезпечений

протеїном. Парозаймаючі й проміжні посіви озимої вики в суміші з озимим житом, пшеницею або тритикале на зелений корм (сіно, трав'яне борошно) у 1,5-2 рази перевищують посіви озимих злаків по збору протеїну та забезпечують кращу якість корму. В умовах Полтавської області за сприятливих умов та в залежності від строків скошування урожайності зеленої маси озимих вико-сумішок сягає 500 ц/га. Такі сумішки рано звільняють поле, залишаючи в ґрунті значну кількість азоту, та є добрими попередниками для озимої пшениці.

При наявності стійкого снігового покриву і при поступовому настанні низьких температур восени більшість сортів вики добре витримує зниження температури до $-25...-30^{\circ}\text{C}$, але різкі коливання вона переносить погано. Масова загибель рослин вики озимої в зимовий період відбувається у випадках частих відлиг з наступним пониженням температури взимку та навесні; випирання рослин внаслідок нерівномірної відлиги та осідання ґрунту, в результаті чого відбувається розрив тканини; вимокання – рослини гинуть від нестачі кисню внаслідок застою води на поверхні ґрунту; випрівання рослин – спостерігається частіше всього при випаданні снігу на немерзлий ґрунт; фізіологічне висихання весною.

Найбільш високі врожаї вики дає на легких (супіщаних і піщаних) добре удобрених родючих ґрунтах. Дуже погано переносить глинисті ґрунти. Краще розвивається на слабо кислих ґрунтах і ґрунтах з реакцією близькою до нейтральної. Встановлено, що низька продуктивність вики озимої на кислих ґрунтах пояснюється послабленням процесів життєдіяльності та зменшенням кількості бульбочкових бактерій.

В результаті багаторічної селекційної роботи в нашій селекційній установі створено 6 сортів вики озимої, з них 4 - озимих, 1 – дворучка, 1 – ярий, 5 з яких на теперішній час занесено до Реєстру сортів рослин України. Однією із головних причин повільного поширення озимих вико сумішей у виробництві є нестійкі, часом низькі урожай озимої вики, тому разом із створенням нових сортів розроблені і впроваджуються у виробництво технології їх вирощування на зелений корм, насіння, та подвійне використання.

На Полтавській державній сільськогосподарській дослідній станції розроблено і рекомендовано виробництву два способи насінництва вики озимої: прискорене розмноження насіння з

застосуванням малих норм висіву та подвійне використання вико-житніх сумішей (перший укіс на зелений корм, другий – на насіння). При скошуванні вико-житніх сумішей на зелений корм до колосіння жита озима вика добре відростає і з другого укосу дає урожай насіння не нижчий, а часом вищий, ніж за одноукісного використання насінневих ділянок.

Урожай насіння вики з других укосів вико-житніх сумішей тим вищий, чим раніше (до цвітіння вики) і на більш високому зрізі (10-12 см) проведено перший укіс на зелений корм. Одержувати насіння вики з другого укосу вико-житніх сумішей економічно вигідно, адже при цьому немає потреби займати окремі площі під насінневі ділянки та нести додаткові витрати. Практично з однієї площі можна отримувати два урожаї на рік.

УДК631.11:631.8

ОЦІНКА АЛЕЛОПАТИЧНОГО ВПЛИВУ НА РІСТ І РОЗВИТОК ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Фурман В.М., Олійник О.О., Солодка Т.М., Вавринчук М. А.

Національний університет водного господарства та природокористування

Огляд сучасних біологічних методів контролю чисельності популяцій рослин показує, що в європейських країнах, США, Індії з початку 1980 –х років інтенсивно збільшуються наукові розробки по пошуку і застосуванню алелопатично активних сільськогосподарських рослин, які здатні протидіяти бур'яновій інвазії посівів; в багатьох компаніях і наукових лабораторіях ведуть пошук серед природніх сполук речовин з гербіцидними властивостями, включаючи виділення мікроорганізмів-продуцентів. Пошук гербіцидів є одним з перспективних шляхів розробки біологічних методів регулювання чисельності бур'янових рослин в агрофітоценозах, але він потребує фінансових інвестицій. Найбільш ефективно і реальне використання алелопатичних властивостей рослин і мікроорганізмів в агрофітоценозах, сумісні посіви і насадження, застосування загущених посівів рослин-фітосанітарів, утворення проміжних і покривних